

Cat-Nostria

*** ANY QUINT NÚM 173 ***

SEMANARI POPULAR

*** INCA, 10 DE FABRER DE 1912 ***

ESCOLES CAMPERES.

II.

Deyem, en el nombre passat de *CAT-NOESTRIA*, que l'escola campera com a colònia escolar permanent, s'imposava avuy dia pera fortificar l'organisme dels nins, pero encare son més útils dites escoles per atendrer a llur cultura intel·lectual y moral; son un medi eficacíssim per posar de relleu les inclinacions dels nins, que descubiertes a temps y dirigides ab enteligencia, permeten colocarlos en el terrer ahont los vol la Divina Providència pera cumplir el seu designi especial, lo qu'es de capital importancia dins el negossi de l'educació.

Clar está qu'axò se pot conseguir y la vocació de cada cual se pot conexer dins les sales de les escoles ahont entra

a claror pels retxats de les finestres, ahont hi ha bancs per filera ab tinters de plom, ahont hi ha mapes plens de pols enjafats a lès parets y ahont el Mestre ieu, ploma'n ma, estàtic devant una plana» de plec de «primera». Pero tamoc hi ha dupte que'n l'antiguedat, Grecia educava llurs generacions dins tota mena de jocs: allá, munts de pincells ab ulls de pintura su ran, y teles en blanc punt d'agontar qualsevol «mamarratxo»... allá, un caramull de soldats de plom abastament pera construir un poderós etzèrcit... Allá les produccions dels poetes, historiadors y filosofs més afamats.... y aquí una variadat d'éynes propies de tots els oficis y arts, y era de veure aquella multitud d'infants qu'uns, agafaven els pincells; altres, componien els soldats de plom; altres prenien els llibres de poesia o d'història altres l'escàrpera y el martell. Y els Mestres sempre observant y prenguent nota de tot y axò fet un dia y un altre, acabava per donar los elements de judici que'l trematien els pares, y axí aquets porien esser els vèrtaders guies de la yocació dels fills.

Be comprenem que tal mètode es difficult posarlo en planta, pero també hi ha

que notar que'l moderns pedagògics concedexen una trascendencia gran a l'acció educativa dels jocs, sobre tot en els jocs que pertanyen a la educació familiar. Tots els pares y mares saben que'l seus fills juguen, pero no los demanden a n-aqué juguen, perqued'ordinari contestarien que no ho saben; mes, per ara, no volem entrar dins aquest assunto y el deixarém per un altre dia.

Idò bé, si l'escola es una ampliació de la família, a l'escola s'hi ha de jugar y axí ho practica l'escola Suèca, que tant a cridat l'atenció, acudint a l'Escan dinavia homos de totes les nacions civilizades, sense més finalidad qu'estodiar y conixer dit sistema escolar.

Juguen també els nins de «l'Avemaria» y jugant, aprenen, y aprenguent, s'eduquen.

Sense joc no hi ha alegria, y sense alegria no hi ha agrado ni simpatia: no hi ha ensenyansa, y sense simpatia no hi ha amor: no hi ha educació.

¡Ay dels nins que no juguen! y, ¡ay dels pobles que no faciliten el joc a n-els nins y a n'els joves! El jovent corromput y enveit no s'ha agrada més que de diversions afeminades y recreys lascius, d'ordinari dins llocs tencats, respirant aires corromputs, pel polsím, pels balls, pel «joc» y per l'aglomeració de gent.

Jugant els nins, degudament vigilats, asociantse en sos companys etzercitarán els principis de les virtuts socials: la justicia, la llealtat, el companyerisme, l'aussili, la tolerancia de les molèstias y de caracters diferents.

Y jugant aprendán, y si les escoles ahont juguen son escoles camperes que tenen per sales d'estudi camps, y pels arbres y pels parrals colocat el material d'ensenyança, aquesta serà més profytosa; y si els atlots han après l'A B C duguent uns escapularis o baberos en lletres grosses retayades, y tots s'han posat uns derrera els altres, y han dit la lletra que veyen y el qui la duya, pegant

correguda, es sortit de la taringa pera colocarse el derré; y axò s'ha repetit fins que han coneget totes les lletres, aquets nins heurán après de llegir jugant més facilment, y sobre tot més en armonia ab la naturalesa, que no repentin mecanicament les lletres dels cartells fins a avorrire y remugant quan ja silabetjen: «Sol, pan, luz».

M.

La Cova del Drach

*Dins un palau d'alabastre,
riquissim. no fet de mans,
ahont no arriba ni rastre
de llums ni renous humans;*

*dellá l'estany que s'interna
pel coval encantador,
disipa la nit eterna
una màgica claror.*

*¿Quina llàgrima d'estrelles
pogué filtrar allá dins,
qu'il-lumina maravelles
dignes de célichs jardins?*

*L'estrella qu'allá il-lumina,
com topaci resplendent,
sobre l'aygua crestallina
la porta un cisne vivent.*

*Cisne de negre plomatge
allá habita per encant,
y en la pau d'aquell paratge
aixeca a voltes un cant.*

*Pot ser i'ha sentit d'enfora,
com un harpegi perdut,
algún viatger qu'esplora
la cova, admirat y mut...*

*Mentre l'estel qu'enlluerna
aqueell cisne portará,
el Drach, rey de la caverna
devorarlo no podrà.*

*Y be prou l'engoliria
tal monstre, fill de la por,
qu', aborrint llum y harmonia,
guarda inútil son tresor.*

*Guarda l'anell del misteri,
la clau del encantament,
y conserva en cativeri
una princesa innocent.*

*Dorm el Drach en son freixuga
a un recó fosch allargat;
però apenes res belluga,
ja se desperta irritat.*

D'una són més llarga y forta
dorm la princesa gentil,
talment com estàtua morta
dins son mágich camaril.

Aprop d'ella'l cisne canta
y l'aygua del gorch remou;
mes ella ni ab la complanta
ni at les ones se commou.

Inmóvil jeu, y pels riços
que li penjen del capsal,
l'adornen ja's degotícos
d'una corona fatal...

Sols ella despertaria
sortint del obscur poder,
si'l cisne, lo qu'era un dia,
un home tornava a ser.

Mes per tornar a lo qu'era
el cisne negre del lach.
necessita la derreta
gota de sanch d'aquell Drach.

¿Quin cavaller, com Sant Jordi,
matará'l Drach indolent
y, fent que'l món s'en recordi,
romprá'l dur encantament?

MIQUEL COSTA Y LLOBERA.

UN SERMÓ DE CARNAVAL

Quan més encès estava el ball, en el cassino, comparex, sense darse conte nengú per ont havia entrat, un personatge estrambolicament vestit. Era un home d'una cinquanta d'anys, alt y magre, de braços y cames llengarudes; cara llefga, coló verdós; uismenuts de foc, nas de xorigüé, boca grossa ab poques dents, groguenques, front de monea ab dos banyons entorcillats, y ab un barbó semblant a un boc.

Enava d'una manera estraflari y repugnant, duya un vestuari tot vermay ab brodures representant serps, dragons, calàpots y altres animals rars y antipàtics; en es cap duya una caputxa negra y en lloc de sabates mostrava quatre dits de potó.

—¡Vaja un animal més raro! —deya tohom mirant aquella figura.— ¿Qui deu esser s'atrevit que s'entrega d'aquest modo?

Y els qui'l miraven de prim conta esclamen:— ¡Ell es ben ferest! Aquesta fressa es misteriosa!

Uns deyen,—es estèrn, en es poble no hi ha cap homo com aquest; miraulo, miraulo qu'es d'atrebil, com s'arramba a ses dones y les diu coses a s'oreya. Axò no's agontador.

Al entretant l'estèrn trespava l'ampla saló passava per entremix de la nombrosa concurrencia, parlant en secret a uns, donant amistosament estretes de mans a altres, y riguentse de tots fent una mitja riaya burlona.

Acabada la volta, s'encastella a una cadira posada en mitx des saló, y estenguent els braços a modo d'ales de rata-pinyada, fa fer silenci y comensa a parlar, y ab veu que sembla, a voltes, al crit horripilant de la fera y altres, al siulo tètric de l'òliba; ab mescla estranya de tots els sons discordants axí del

món de la materia com del mon viu, desde'l bramul de les furioses ventades fins la blasfemia del homo pecador.

— «Fills meus! —les diu— veix ab gran satisfacció que seguiu mos conseys y que vos preparau dignament per entrar en el meu estimat regne. La veritat es que no se vos pot demanar més; Heveu realisat totes les meues esperances. En aquests dies que'ls vertaders cristians se dediquen a la oració y a la práctica de les virtuts, me servex de gran consol veurervos aquí olvidats de Deu aprofitant el temps en males obres, pera fervos meraxe-dors de la corona de foc que vos tenc preparada.

«Pecau, fills meus, pecau molt; recordau les paraules de nostre gran amic el cappare Luter «Peca molt y creu més», porque jo vos assegur qu'aquesta sentencia ha duyt y d'ú molts d'homos a infèrn. Pecau, pecau; olvidauvos dels manaments de Deu, despreciau els pobres y necessitats, viviu animalment entregats al jou de les més baxes passions; mirau sempre a la terra y ja may axequeu la vista al cel; gosau, gosau y aprofitau el poc temps que vos queda.

«Voltros, homos, haveu de negar l'orde sobrenatural, afirmant el nom de una ciència que morta l'aranya mort el veri. Corrompeu el cor del jovent. Proclamu el reïnat del egoisme y la iley del més fort, aplastant els débils y fent que'ls qui comandin sien homos que pensin y obrin com voltros. D'aquells veureu que pronta ei món s'esbucará y tots vendreu ab jo dins infern.

«Y voltres, estimadetes filles meues, seguiu, seguiu per aquest camí de perdició que de tan bon grat haveu emprès. Voltres, olvidant com a cosa minuada a retirar el pudor y la vergonya, podeu fer més per nostra causa que tots els savis impiys y que tots els masons del món. Vos recoman, sobretot, que procuren seculisar el matrimoni y favorir el divorci. Però d'un modo especial vos encarc que no deixeu mai d'anomenarvos catòliques, axí el vostro obrar favorex més nos-tros fins.

— ¡Oh estimadets fills meus! Quin plaer més profont sent lo meu cor al veure la devoció ab que m'escoltau y els propòsits que'n vostro interior feys pera dur a terme mes infernals predicacions! Maleit siau per a sempre, fills meus, maleits com jo mateix, y aquesta maledicció caiga, avuy, demunt vostros en prenda de vostra pronta venguda en el meu regne. Allá vos espera una nombrosa cort d'amics y de germans; allá hi trobareu els predicadors impiys, els blasfemis, els usurers, els envejosos, els mals governants, els mals mestres, els egoistes, els traidors a la fe y, per últim, tots els qui, com voltros mateixos, pensaven a lo cristià y obraven a lo heretge, tinguient llum a l'inteligència y tenebres en el cor.

— El Carnaval, fills meus, ha resultat esser un dels nostros més avenguts invents. Plaume, estimadets meus, veurervos aquí servint les més desenfreides passions, embrutits per les begudes; uns, mitjós nuus, y altres, ab la cara vilment tapada pera dir injuries y beja-

nades. Plaume, veurervos confosos sens de ni vergonya dins un espèci de comunitat que vos fa consents ab vostra deshorta.

— Avant, fiets, avant. Escoltau aquest de Xopín, a tota l'orquesta, aspirau els fums de nostra alquimia diabòlica; recreau ab l'esperable enlluer nador que s'ofereix a vostra vista; ballau, bal lau locament, prest arribarà l'hora de donar os masos de foc dins mon regne, que a tots vos sitx.» —

Dites aquestes paraules va descomparir l'exànger d'aquell lloc, tal volta per un altre el foc de sa doctrina destructora, pera vore comensa una dansa rapidissima. Hom y dones, aferrats, recorrien en confús buidat tots els punts del saló, topantse les parenes ab les altres, fins arribar a la caure uns, jocs esmortits y altres fent riayasses. L'orgue prenia més fort, y lo qu'havia començat un magestuós andante era un allegro que nengú poria seguir.

De repente el trispol no podent aguantar d'aquells monstres, cruxí ab renous i doblegantse y escaxantse bigues y pènols, buqué tot, esclafant a n-els balladors y exstant de sanc sos vestuaris de vellut y satén regat.

— ¡S'ha esfondrat el cassino! —criaren els torrats des del carrer. — ¡Correu avisar al Rector perque pugue assistir als moribuds!

El Rector, que'n els peus de Jesús sacramentat pregava per la conversió dels homens, fent actes de desagraví per les ofenses que'n aquests malanats dies de carnaval l'Altíssim, quan sabé el cataclisme correu a auxiliar aquelles ovelles descarriades. Ja era tart. Sols va trobar un caramull de combres aont jayen, mortes, les alegres cares, a les qui tancava els aglaiats. Un noble predicador que havia tornat a recullir estimats fecls.

Traducció del «Almanaque de la Crisi cristiana. — 1912.»

Ceyadures d'or

— Acte de desprendiment — El molt cínic i piadosíssim duc de Norfolk, primer d'Inglaterra, ha invertides al foment de les escoles catòliques del seu país, set milions mitx de pesetes, producte d'una venta feu de sa colecció de quadros meritíssims del pintor Holbein, que posseïa.

— Acte de caritat — El virtuós y eterno Rector del poble de Xera, Mn. Salvador Espino Gallén, se l'hi ha concedida la Creu de 1.ª classe de l'Orde de Beneficència, la qual li ha de permetre d'haver-se dexat arrancar un tros de pell tant cresquit pera la curació d'un veí del poble.

— Acte edificant — A Barcelona un dia de la «semana tràgica», el 27 de Juliol a les mitja de s' hora-baxa, un soldat d'artilleria de la montanya va veure, devant la Parroquia de Sant Pere, una d'aquelles dones desenfrenades que duya una Bossa dc Corporals, y demantllí, s'artillé qu'era allò que portava, i respongué, en tò de befa, que hi duya Hies, tòies qu'havien tret de dins un Copón y

tat qué s'en va.

El conferenciant no's mostrà contrari a tota idea de modernisació de l'hermosa ciutat de Palma, sino de consiliar la forma moderna d'urbanisació, ab la de respectar tot lo digne y notable que meresca conservarse.

Mos agrada que'l Sr. Ferrá, que poques conferencies haurá donades, comensi per prendre temes de finitat artística, que demosta lo selecte del seu esperit, tot desitjós d'imposar el bon gust a n-el criteri dels mallorquins.

ALTRES CAVADES

Els personatges jurídics que intervenen en la causa de sa mort de s'Ervisser, parex que han près la curolla forta per veure si trobarien es cap del fil d'aquest enreviscolat assunto.

Altra volta se personificaren a n-el camp de *cantabou*, dimars passat, el Jutje especial Sr. Torres, el Tinent Fiscal Sr. Lara, el Missè fiscal Sr. Pascual, el Jutje Instructor d'Inca Sr. Núñez de Castro, l'Escrivá Sr. Serra, el Quefe de Policia de Beleais, el Capità de la Guardia Civil y forsa a les seus ordes.

El metex dia a presencia del jutjat se donaren altres cavades, donant per resultat trobar alguns ossos romputs y desfets per l'humital que encara no estan identificats si son de persona o animal.

Durant tota la setmana un tay de brassés han seguit cavant es camp de *cantabou* a presencia d'la Guardia Civil que no s'en mou ni'n sa nit ni de dia.

Molt de plaudir son aquestes Autoritats judiciales per lo que se destaxinen per trobar el crim y el criminal de la persona del mercader Ervisser. Axò es com una reevendicació dels principis de justicia en mitx de l'atmosfera perniciosa que s'es feta ab motiu dels indults dels reus de Cullera.

OPOSICIONS

Durant aquesta setmana a la Catedral Basílica s'han fetes oposicions de Canonge per cumplir la vacant que deixá el M. I. Mn. Joan Grau, a. c. s.

Han près part en los eszercisis el Llicenciat Mn. Joan Quetglas d'Inca, el Dr. Mn. Jaume Borrás Rullà y el Llicenciat Mn. Joan Sabater y Serra.

ORADORS SAGRATS

El destinat per predicarnos enguany els sermons quaresmals es el notable Orador sagrat Mn. Antoni Artigues, de Felanitx.

Durant les coranta Horas del Cor de Jesús qu'es fan els tres derrers dies de Carnaval predicarà dos sermons cada dia, a l'ofici y el vespre, el melifluo orador Mn. Josep Auba, de Palma.

MENUDENCIES

Sr. Batle, V. qui persegueix tant el joc li volem acuar una lloriguera que hi ha a n-el carré de Muntanera a una casa particular, d'una viuda, que travessa a un carraró. Allà tots els dijous s'hi apleguen molts d'inqués y foravilés y me dexen el pobre Jordi com un pobre de sopas.

PLACA HONORÍFICA

Els Germans de les Escoles cristianes establets a Inca, están trebayant una hermosa y artística placa en caligrafia, per encàrrec del partit conservador per regalar a L'Amón Joan de ses Monjes en distinció per haver estat elegit Diputat provincial per una majoria tant grossa.

D. Ignaci Figarola de Palma, mos fa saber qu'el sorteig verificat dia primer d'aquest mes dels dies hábils del passat janer ha correspost el dia 27.

A n-el teatre del Circol d'Obrers Catòlics, demà vespre se posará en escena *Mestre Forneri, Aprobados, y Suspensos y Les Burles fa com les processons*.

Funcions Religioses

Dia 13, a la Iglesia de San Francesc, se ferán els tretze dimars de Sant Antoni de Padua, durant sa missa primera, a les 7 ab solemnidad durant un' altre missa y entrada de fosca ab sermó.

Dia 15, a Sant Domingo, a les dues y mitja del capvespre s'exposarà N. A patent. Durant tot el capvespre se farán veles, p'edosos eszercisis y resantse el Salteri.

A les set del vespre trissa i cantat, sermó per Mossen Gabriel Comes y la Reserva.

† Nostros Amics Difunts

Ahí, dia 9, morí a Palma a n-el carré de Sant Alias aont vivia, ab sa familia, D. Pau Morey (des Correu) que molts anys havia viscut entre noltros, aont tenia molta conegüida y simpatia.

Participant del dolor qu'en aquex moment afigex l'amable familia del difunt, pregam al Altíssim pel descans etern de la seu ànima, que Deu tenga en la gloria.

MOVIMENT DE POBLACIÓ DURANT EL JANER DE 1912.

NAXAMENTS

Nins 9—nines 9—total 18.

MATRIMONIS

Dia 9—Jaume Llompart ab Maria Bausá Coll.

Dia 13—Bartomeu Meteu Oliver ab Antonia Martorell Beltrán.

Dia 16—Jaume Payeras Pujades ab Paula Garcia Balle.

Joan Coll Beltran ab María París Truyol.

Dia 23—Francesc Seguí Pascual ab Cata-lina Martorell Martorell.

Dia 25—Antoni Llompart Cantalops ab Magdalena Llompart Reus.

Dia 27—Cristófol Rubert Ramis ab Juanay-na Perelló Torrens.

DEFUNCIONS

Dia 5—Gabriel Cantalops Ramis.

Dia 10—Joseph Seguí Flol.

Dia 14—Miquel Capó Marquès.

> > —Antoni Aguiló Aguiló.

Dia 18—Magdalena Rosselló Cofre.

> > —Francisca Gomila Pascual.

Dia 22—Catalina Figarola Melis.
Dia 26—Antoni Capó Marquès.
Dia 27—Bartomeu Cirer Balle.
Dia 29—Domingo Salas Bissellach.
Dia 30—Joan Beltrán Balle.
> > —Antoni Bauzá Ramis.

ALMACENES MONTAÑE

SINDICATO 2 á 10 Y MILAGRO 1 á

— PALMA —

Pañería, Sastrería, Novedades, para Se-
ra y Caballero, Camisería, Lencería, Ma-
lería, Confección de blanco, Géneros de
to, Estatuaria Religiosa, Plata Meneses,
dallas, Rosarios, Objetos para Regalos, Fe-
tos Militares, Uniformes, Gorras, Espadas,
Corbatería, Tapices, Alfombras y Cortinas.

EN LA SUCURSAL CAN BITLA,

ROPAS HECHAS Y SASTRERÍA ECONÓMICO

Ca-Nostra

SETMANARI POPULAR

PREUS Y CONDICIONS

A 4 pessetes l'anyada entera.

A n-els Srs. mestres y mestresses d'es-
los donam la suscripció a mitat de pre-
dues pessetes l'anyada.

A n-els obrers y pobres qui nos ho de-
nir los feym la metixa rebaxa.

A les personnes qui comprin a nos
Llibreteria per 100 pessetes cad'am
taguin tot'd'una, les regalam la suscripció

¿SE VOL MÉS BARTURA?

ADMINISTRACIÓ: CARRÉ DE LA MIP CP
TA, 5,—INCA.

LOS PREVISORES

DEL PORVEN

Asociación mútua nacional de ahorro y
pensiones, capital ilimitado en constante
gresión creciente constituido en Inscrip-
ciones Nominativas y depositados sus res-
dos en el Banco de España. Cuenta corriente
en el Banco de España. Oficina Central de
Asociación Hechegaray 20 Madrid. Indis-
table. Doce millones de pesetas dan 480.000
de renta anual; de modo que Los Previsores
del Porvenir, en 7 años de ahorro, han
do tener más de 1,300 pts. diarias de re-
sultado á los impuestos legales de tributació
Número de la última inscripción 116.781
cios y 13.025.000 pts. de capital. Inscriptio
nes de 1 á 5 pts.

Para más informes dirigirse á

D. Pedro Pujadas

ORIENTE 12. INCA.